

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จในการลงทุนโดยตรงระหว่างประเทศ
ของไทยในอาเซียนภายใต้ความตกลงว่าด้วยการลงทุนที่ครอบคลุม
ของอาเซียน

Factors Influencing the Success of Thai Foreign Direct Investment in ASEAN
under ASEAN Comprehensive Investment Agreement

วรพิทย์ มีมาก

Worapit Meemak

โครงการปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

Doctor of Philosophy Program in Public Administration, Ramkhamhaeng University

Email: thaidhamma2k@gmail.com

Received May 29, 2022; Revised July 21, 2022; Accepted August 2, 2022

Abstract

This research aimed to study investment success of Thai enterprises in ASEAN, analyze core components of the ASEAN Comprehensive Investment Agreement, and examine factors influencing investment success of Thai enterprises in ASEAN by means of samples of 246 people randomly drawn from target population, including individuals in ASEAN direct investment companies. Data collected through reliability-tested questionnaire were analyzed by one way analysis of variance, multivariate analysis of variance, and multiple regression analysis. The findings revealed that there was no difference between either individuals or types of enterprises regarding success of an investment and core components of the ASEAN Comprehensive Investment Agreement. Factors affecting the success of an investment the most were related and supporting industries, then factor conditions, business chances, ownership advantages, demand conditions, government policy, and firm strategy, structure and rivalry, respectively.

Keywords: ASEAN; Thailand Foreign Direct Investment; ASEAN Comprehensive Investment Agreement

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสำเร็จในการลงทุนของกิจการไทยในอาเซียน การวิเคราะห์องค์ประกอบหลักของความตกลงว่าด้วยการลงทุนที่ครอบคลุมของอาเซียน และการตรวจสอบปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จในการลงทุนของกิจการไทยในอาเซียน โดยใช้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 246 คน ที่สุ่มมาจากประชากรเป้าหมาย ได้แก่ บุคคลในบริษัทที่ลงทุนทางตรงในอาเซียน ข้อมูลเก็บรวบรวมโดยใช้แบบสอบถามที่ผ่านการวิเคราะห์ความเชื่อถือได้ สถิติวิเคราะห์ ได้แก่ การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียวและแบบพหุตัวแปร และการวิเคราะห์ถดถอยพหุ ผลการวิจัยพบว่า ไม่มีความแตกต่างระหว่างบุคคลหรือประเภทของกิจการในแง่ของความสำเร็จในการลงทุนและองค์ประกอบหลักของความตกลงว่าด้วยการลงทุนที่ครอบคลุมของอาเซียน ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จในการลงทุนมากที่สุด คือ อุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องและสนับสนุนกัน รองลงไป ได้แก่ เงื่อนไขด้านปัจจัยการผลิต โอกาสทางธุรกิจ ความได้เปรียบจากการเป็นเจ้าของ เงื่อนไขด้านอุปสงค์ นโยบายของรัฐบาล และกลยุทธ์โครงสร้างและการแข่งขันของกิจการ ตามลำดับ

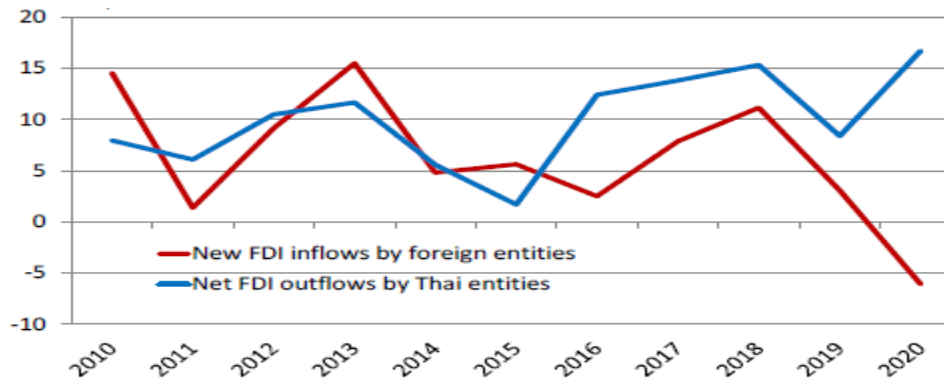
คำสำคัญ: อาเซียน; การลงทุนโดยตรงระหว่างประเทศของไทย; ความตกลงว่าด้วยการลงทุนที่ครอบคลุมของอาเซียน

บทนำ

การลงทุนโดยตรงระหว่างประเทศ (Foreign direct investment- FDI) เป็นการเคลื่อนย้ายเงินทุนของกิจการในประเทศใดประเทศหนึ่งไปยังต่างประเทศเพื่อการค้าและการจัดหาเงินทุนระหว่างประเทศ โดยผู้ลงทุนของกิจการนั้นเป็นผู้บริหารและควบคุมกิจการหรือมีส่วนร่วมในการบริหาร (Kinoshita & Lu, 2006; Mottaleb & Kalirajan, 2010) เป้าหมายหลัก คือ การแสวงหาผลตอบแทน การเพิ่มส่วนแบ่งการตลาด และการเพิ่มประสิทธิภาพในการแข่งขัน (Dunning, 1993) FDI ทำได้หลากหลายวิธี อาทิ การซื้อกิจการเดิมที่มีอยู่ การลงทุนตั้งกิจการใหม่ การสร้างสาขาของธุรกิจ การสร้างโรงงานผลิต การร่วมลงทุน เป็นต้น (Görg & Greenaway, 2003; Loewendahl, 2001) ประโยชน์ที่จะได้รับ คือ ผลกำไรจากการลงทุน การกระตุ้นการเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศ การเพิ่มอัตราการจ้างงาน การพัฒนาผลิตภาพแรงงาน การได้รับการถ่ายทอดเทคโนโลยีที่ทันสมัย การเพิ่มศักยภาพในการผลิต และการพัฒนาคุณภาพของสินค้าและบริการ (Cheng & Ku, 2000; Bayar, 2014)

กรณีของประเทศไทย FDI เข้ามามีบทบาทหลังจากที่รัฐบาลออก พ.ร.บ. ส่งเสริมการลงทุน พ.ศ. 2501 ทั้งนี้เพราะไทยขาดแคลนเงินออมและมีข้อจำกัดของเศรษฐกิจที่มีขนาดเล็ก การมี FDI จะช่วยลดช่องว่างระหว่างเงินออมในประเทศกับความต้องการเงินทุน ส่วนนักลงทุนได้ประโยชน์ในการใช้ไทยเป็นฐานการผลิตจากการมีวัตถุดิบมากและมีต้นทุนค่าจ้างแรงงานที่ต่ำ (Thatpitakul, 2016) บทบาทของ FDI เพิ่มขึ้นอย่างมากในช่วงทศวรรษ 1980 หลังจากมีข้อตกลง Plaza Accord 1985 และไทยสนับสนุนการพัฒนาอุตสาหกรรมเพื่อการส่งออก โดยมุ่งเน้นให้ไทยเป็นฐานการผลิตสำหรับการส่งออก (Nikomborirak et al., 2007) อย่างไรก็ตาม ในช่วงหลังปี 2540 เศรษฐกิจที่

ถดถอยลงอย่างมาก ทำให้ประเทศต่างๆ ปรับนโยบายการลงทุนของตน โดยเฉพาะประเทศในอาเซียนได้กำหนดมาตรการเกี่ยวกับสิทธิประโยชน์ทั้งทางภาษีและไม่ใช้ภาษีเพื่อเพิ่มสมรรถนะการแข่งขันให้มากขึ้น (Thatpitakkul, 2016) แต่ปัญหาของไทย คือ การขาดแคลนแรงงานทักษะที่ตรงกับความต้องการของธุรกิจ ต้นทุนแรงงานสูง และอุตสาหกรรมที่ยังคงใช้เทคโนโลยีแบบเก่า รวมไปถึงการขาดเสถียรภาพทางการเมือง ทำให้ FDI ของไทยมีปัญหาค่อนข้างมาก (UNCTAD, 2021) ดังภาพ

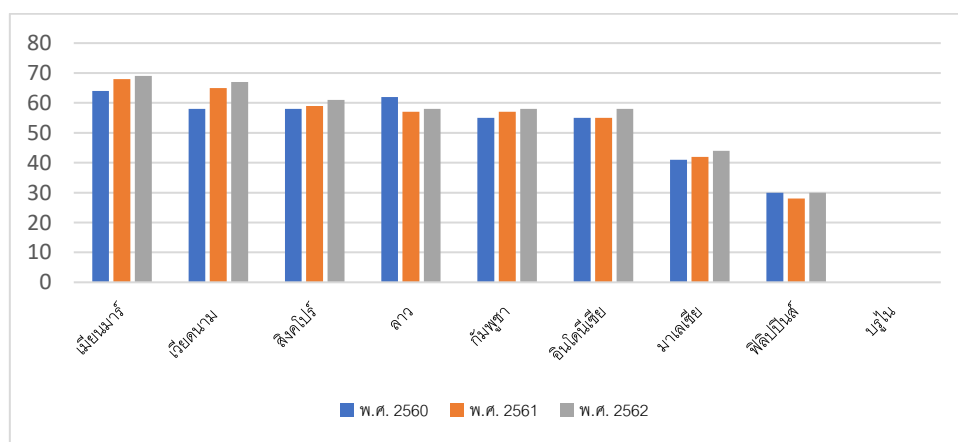

ภาพที่ 1 มูลค่าการลงทุนทางตรงจากต่างประเทศในไทย และจากไทยไปต่างประเทศ

ที่มา UNCTAD (2021)

จากภาพจะเห็นได้ว่า FDI inflow และ FDI outflow หลังการรัฐประหารปี 2549 มีความผันผวนสูง เพราะมีความขัดแย้งทางการเมืองที่รุนแรง แต่หลังการรัฐประหารปี 2557 FDI inflow มีแนวโน้มลดลง และติดลบในปี 2563 ขณะที่ FDI outflow กลับมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น

บริษัทไทยได้ไปลงทุนในหลายภูมิภาค อาทิ อาเซียน สหรัฐอเมริกา สหภาพยุโรป ตะวันออกกลาง ออสเตรเลีย เป็นต้น โดย FDI outflow สูงสุดอยู่ที่อาเซียน คิดเป็นร้อยละ 82 ของบริษัทไทยทั้งหมดที่ไปลงทุนในภูมิภาคต่าง ๆ สำหรับบริษัทไทยที่ไปลงทุนทางตรงในอาเซียนแสดงได้ดังภาพ

ภาพที่ 2 จำนวนบริษัทไทยที่ไปลงทุนทางตรงในอาเซียน

ที่มา The Stock Exchange of Thailand (2020) พล็อตกราฟโดยผู้วิจัย

จากภาพ บริษัทไทยจะไปลงทุนในเมียนมาร์มากที่สุด รองลงไป คือ เวียดนาม ที่ใกล้เคียงกัน ได้แก่ สิงคโปร์ ลาว และกัมพูชา ส่วนบรูไน ไม่มีบริษัทไทยไปลงทุน

จากการที่กิจการจากไทยไปลงทุนในอาเซียนมากที่สุด เหตุผลจะมาจากอาเซียนมีการนำกลไกสำคัญมาใช้ ได้แก่ ความตกลงว่าด้วยการลงทุนที่ครอบคลุมของอาเซียน (ASEAN Comprehensive Investment Agreement- ACIA) ที่เกิดมาจากการผนวกความตกลงว่าด้วยการลงทุนเดิม 2 ฉบับเข้าด้วยกัน ได้แก่ ความตกลงว่าด้วยการส่งเสริมการลงทุนของอาเซียน (ASEAN Investment Guarantee Agreement: IGA) และกรอบความตกลงว่าด้วยเขตการลงทุนของอาเซียน (Framework Agreement on the ASEAN Investment Area- AIA) ซึ่งส่งผลทำให้ ACIA เป็นความตกลงที่ครอบคลุม ทันสมัย และทัดเทียมกับกฎเกณฑ์การลงทุนในระดับสากล ACIA จะกำหนดกติกาด้านการลงทุนในอาเซียนที่ครอบคลุมทุกมิติของการลงทุนและทุกระดับของขนาดธุรกิจทั้งขนาดใหญ่ กลาง และเล็ก เป้าหมายหลักของ ACIA คือ การสร้างแรงจูงใจเพื่อดึงดูดนักลงทุนเข้ามาในอาเซียน และส่งเสริมการลงทุนระหว่างกันภายในอาเซียน รวมทั้งจะช่วยเพิ่มสมรรถนะในการแข่งขันของอาเซียนในตลาดโลก (Thongrompo, 2011; Cheewatrakoolpong et al., 2014) องค์ประกอบหลักของ ACIA มี 4 ประการ ได้แก่ การเปิดเสรีการลงทุน (Investment liberalization) การอำนวยความสะดวกในการลงทุน (Investment facilitation) การคุ้มครองการลงทุน (Investment protection) และการส่งเสริมการลงทุน (Investment promotion) การพัฒนาเนื้อหาของ ACIA ให้มีความก้าวหน้าและครอบคลุมทั้ง 4 ด้าน จะมีส่วนช่วยให้การลงทุนระหว่างประเทศใน ASEAN เพิ่มขึ้น (Chaisse & Jusoh, 2016)

จากข้อมูลข้างต้น การวิจัยเรื่องนี้จะช่วยทำให้เข้าใจอย่างลึกซึ้งเกี่ยวกับการลงทุนของกิจการไทยในอาเซียนภายใต้ ACIA โดยคาดหวังว่าผลลัพธ์ที่ได้จะเป็นประโยชน์ต่อการนำไปใช้ในการกำหนดนโยบายและการวางแผนของทั้งหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชนของไทย เพื่อจะนำไปสู่การเสริมสร้างสมรรถนะการแข่งขันระหว่างประเทศได้ตามเป้าหมายที่ต้องการ

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาความสำเร็จในการลงทุนของกิจการจากไทยในอาเซียนภายใต้ ACIA
2. เพื่อวิเคราะห์องค์ประกอบหลักของ ACIA ที่มีผลต่อความสำเร็จในการลงทุนของกิจการจากไทยในอาเซียน
3. เพื่อตรวจสอบปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จในการลงทุนของกิจการไทยในอาเซียน

ขอบเขตการวิจัย

ขอบเขตด้านเนื้อหา แนวคิดที่นำมาใช้ในการศึกษา ได้แก่ แนวคิดการลงทุนโดยตรงระหว่างประเทศ (Vernon, 1966; Penrose, 1959; Buckley & Casson, 1976) แนวคิดความตกลงว่าด้วยการลงทุนที่ครอบคลุมของอาเซียน (Chaisse & Jusoh, 2016) แนวคิดการเลือกสรรปัจจัยที่เหมาะสม (Eclectic approach) ของ Dunning (2001, 2013) และแนวคิดความได้เปรียบในการแข่งขัน (Competitive advantage) ของ Porter (1990)

ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ประชากร ได้แก่ บุคคลที่ปฏิบัติหน้าที่คณะกรรมการบริหาร ผู้จัดการ และพนักงานในบริษัทที่ลงทุนทางตรงในอาเซียน และใช้สูตรของ Khazanie (1996) ในการหาขนาดของกลุ่มตัวอย่างซึ่งได้กลุ่มตัวอย่างที่นำมาศึกษาจำนวน 246 คน

ขอบเขตด้านระยะเวลา ศึกษาการลงทุนโดยตรงระหว่างประเทศของไทยในอาเซียนจาก พ.ศ. 2560-2562

ทบทวนวรรณกรรม

แนวคิดการลงทุนโดยตรงระหว่างประเทศ (Foreign direct investment- FDI)

การลงทุนโดยตรงระหว่างประเทศเป็นกลไกสำคัญในการผลักดันการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศ ทั้งประเทศผู้ลงทุนและประเทศผู้รับการลงทุน แนวคิดที่ใช้อธิบาย FDI ได้แก่ 1) แนวคิดวงจรของผลิตภัณฑ์ (Product cycle) Vernon (1966) อธิบายว่า ความสัมพันธ์ระหว่างผลิตภัณฑ์ การค้าและการลงทุนจะเปลี่ยนแปลงไป 3 ขั้นตอนตามลำดับ ได้แก่ (1) การริเริ่มผลิตภัณฑ์ใหม่ ซึ่งจะเกิดขึ้นในประเทศของผู้ลงทุนเป็นหลัก (2) การเติบโตเต็มที่ ขั้นตอนนี้จะทำให้ตลาดภายในไม่เพียงพอต่อผลิตภัณฑ์ที่เพิ่มขึ้น ส่งผลให้เกิดการขยายตัวของตลาดไปต่างประเทศ และ (3) การสร้างผลิตภัณฑ์ที่ได้มาตรฐานสากล ซึ่งทำได้โดยการไปลงทุนในต่างประเทศ 2) แนวคิดการลงทุนระหว่างประเทศและการเติบโตของกิจการ (Foreign investment and the growth of the firm) Penrose (1959) อธิบายว่าเงื่อนไขที่จะทำให้เกิด FDI มาจากกิจการมีทรัพยากรของตนเป็นจำนวนมาก อาทิ แรงงาน ต้นทุน เทคโนโลยี สมรรถนะในการจัดการ เป็นต้น ทำให้มีความต้องการที่จะขยายตัวออกไปภายนอกประเทศเพื่อให้สามารถใช้ประโยชน์จากทรัพยากรที่กิจการมีอยู่ได้อย่างเต็มที่ รวมไปถึงการได้รับผลตอบแทนทางการเงินที่เพิ่มขึ้น แนวคิดนี้มุ่งเน้นการบริหารธุรกิจระหว่างประเทศเป็นหลัก 3) แนวคิดการจัดการภายในของกิจการ (Internalization approach) Buckley & Casson (1976) เสนอว่า การลงทุนระหว่างประเทศเกิดขึ้นมาจากปฏิสัมพันธ์ระหว่างสิ่งแวดล้อมภายนอกกับปัจจัยภายในของกิจการเพื่อการตัดสินใจลงทุนระหว่างประเทศ โดยมุ่งเน้นไปที่ความไม่สมบูรณ์ของตลาดผลิตภัณฑ์ ถ้ากิจการมีข้อได้เปรียบจากปัจจัยภายใน อาทิ ความรู้ สิทธิในทรัพย์สินทางปัญญา เทคโนโลยี เป็นต้น กิจการจะใช้ประโยชน์จากข้อได้เปรียบนี้ด้วยตนเองเพื่อการขยายตลาดให้มีขนาดใหญ่ และทำให้กิจการกลายเป็นบริษัทข้ามชาติมากขึ้น

แนวคิดความตกลงว่าด้วยการลงทุนที่ครอบคลุมของอาเซียน (ASEAN Comprehensive Investment Agreement- ACIA)

ACIA ให้ความสำคัญกับการลงทุนเสรีและเปิดกว้างในอาเซียนเพื่อมุ่งบรรลุผลสัมฤทธิ์ทางเศรษฐกิจตาม AEC blueprint หลักการสำคัญของ ACIA มี 4 ประการ ได้แก่ 1) การเปิดเสรีการลงทุน หมายถึง การปฏิบัติกับนักลงทุนต่างชาติอย่างเสมอภาคและไม่เลือกปฏิบัติ โดยการลดหรือยกเลิกเงื่อนไขที่เป็นอุปสรรคต่อการลงทุน 2) การให้ความคุ้มครองการลงทุน อาทิ การคุ้มครองการเคลื่อนย้ายเงินทุน การกำหนดขอบเขตการเวนคืนที่ชัดเจนและการจ่ายค่าชดเชยที่โปร่งใส และการระงับข้อพิพาทที่เกิดจากการลงทุน 3) การส่งเสริมการลงทุน หมายถึง การสนับสนุนและพัฒนาผู้ประกอบการขนาดเล็กและขนาดย่อม และวิสาหกิจข้ามชาติของอาเซียน และ 4) การอำนวยความสะดวกในการลงทุน อาทิ การสร้างฐานข้อมูลด้านการลงทุน การจัดตั้งศูนย์การลงทุนแบบครบวงจร และการสร้างสภาวะแวดล้อมที่จำเป็นต่อการลงทุน เป็นต้น (Chaisse & Jusoh, 2016)

แนวคิดการเลือกสรรปัจจัยที่เหมาะสม (Eclectic approach)

แนวคิดนี้เสนอโดย Dunning (2001, 2013) ว่า การลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศจะเกิดขึ้นเมื่อกิจการมีความได้เปรียบในปัจจัยดังต่อไปนี้ คือ 1) ความได้เปรียบจากการเป็นเจ้าของ (Ownership advantage) ในสินทรัพย์พิเศษที่กิจการมีอยู่ อาทิ สิทธิบัตร ตราสินค้าที่มีชื่อเสียง เป็นต้น 2) ความได้เปรียบจากแหล่งที่ตั้ง (Location advantage) อาทิ การมีทรัพยากรการผลิตจำนวนมาก การประหยัดค่าใช้จ่ายในการขนส่ง การมีค่าแรงงานและภาษีที่

ต่ำ เป็นต้น 3) ความได้เปรียบจากการดำเนินการภายในกิจการ (Internalization advantage) อาทิ ประสิทธิภาพการจัดการในหน่วยผลิต ความสามารถในการสร้างความมั่นใจให้แก่ลูกค้าหรือผู้บริโภค ความสามารถในการกำหนดราคาสินค้าและบริการ ความสามารถในการจัดการให้สอดคล้องกับมาตรการที่รัฐบาลออกมามาควบคุม เป็นต้น

แนวคิดความได้เปรียบในการแข่งขัน (Competitive advantage)

แนวคิดนี้เสนอโดย Porter (1990) ว่า กิจการจะประสบความสำเร็จในการลงทุนระหว่างประเทศได้ก็ต่อเมื่อมีความได้เปรียบในการแข่งขัน โดยพิจารณาจากปัจจัยหลัก 4 ปัจจัย และปัจจัยที่จะส่งผลกระทบต่อปัจจัยหลัก 2 ปัจจัย สำหรับปัจจัยหลัก ได้แก่ 1) เงื่อนไขด้านปัจจัยการผลิต (Factor conditions) อาทิ แรงงาน วัตถุดิบ ความรู้ เงินทุน โครงสร้างพื้นฐาน เป็นต้น 2) เงื่อนไขด้านอุปสงค์ (Demand conditions) อาทิ ขนาดของตลาด อัตราการเติบโตของอุปสงค์ เป็นต้น 3) กลยุทธ์ โครงสร้าง และการแข่งขันของกิจการ (Firm strategy, structure and rivalry) อาทิ ความเป็นผู้นำด้านต้นทุนการผลิต ระดับของการแข่งขัน ความยากง่ายในการทำธุรกิจ เป็นต้น และ 4) อุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องและสนับสนุนกัน (Related and supporting industries) อาทิ ห่วงโซ่อุปทาน การเข้าถึงผู้ผลิตในท้องถิ่น เป็นต้น ส่วนปัจจัยที่จะส่งผลกระทบต่อปัจจัยหลัก 2 ปัจจัย ได้แก่ โอกาส (Chance) อาทิ การเปลี่ยนแปลงราคาปัจจัยการผลิต ระดับของการวิจัยและพัฒนานวัตกรรม และรัฐบาล (Government) อาทิ การส่งเสริมการลงทุน การแทรกแซงกลไกตลาดของรัฐ แรงจูงใจด้านภาษี ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อทั้งในแง่ของการเป็นอุปสรรคและเสริมสร้างความได้เปรียบในการแข่งขัน เป็นต้น

แนวคิดข้างต้นมีความสัมพันธ์ระหว่างกันและสอดคล้องกับประเด็นการศึกษา ดังนี้ การลงทุนโดยตรงระหว่างประเทศเป็นเครื่องมือสำคัญที่ก่อให้เกิดการค้าระหว่างประเทศซึ่งมีผลต่อการผลิตสินค้า การเพิ่มขนาดของตลาดและความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ โดยกลไกหนึ่งที่อาเซียนได้นำเข้ามาใช้ดึงดูดการเคลื่อนย้ายเงินทุนจากต่างประเทศให้เข้าสู่อาเซียนอย่างมีนัยสำคัญ คือ ACIA อย่างไรก็ตาม ความสำเร็จในการลงทุนของกิจการในต่างประเทศจำเป็นต้องคำนึงถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลด้วย โดยเฉพาะการเลือกสรรปัจจัยที่เหมาะสม (Eclectic approach) และความได้เปรียบในการแข่งขัน (Competitive advantage)

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาใช้การวิจัยเชิงสำรวจ ประชากร ได้แก่ บุคคลที่ปฏิบัติหน้าที่คณะกรรมการบริหาร ผู้จัดการ และพนักงานในบริษัทที่ลงทุนทางตรงในอาเซียน โดยนำมาจากรายงานการลงทุนทางตรงในต่างประเทศของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยปี 2562 (The Stock Exchange of Thailand, 2020) ขนาดของกลุ่มตัวอย่างได้มาจากการประมาณค่าสัดส่วนของประชากร โดยใช้สูตรของ Khazanie (1996)

$$n = \frac{Z_{\alpha/2}^2 \sigma^2}{e^2}$$

n = ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง $Z_{\alpha/2}$ = ค่ามาตรฐานใต้โค้งปกติที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ($Z_{\alpha/2}$ หรือ $Z_{0.025} = 1.960$)
 σ = ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของประชากร e = ค่าความคลาดเคลื่อนของการสุ่มตัวอย่างที่เกิดขึ้นได้ที่ 1 ส่วนใน 8 ส่วนของส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของประชากร

ผลการคำนวณจากสูตร ขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่จะนำมาใช้ในการวิจัยเท่ากับ 246 คน

เครื่องมือการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามที่ผ่านการทดสอบความเชื่อถือได้ โดยนำแบบสอบถามไปทดสอบก่อนเก็บข้อมูลจริง (Try out) กับบุคลากรในบริษัทจำนวน 40 คน จากนั้นนำแบบสอบถามมาวิเคราะห์ความเชื่อถือได้โดยการทดสอบค่า Cronbach's Alpha ได้ค่าความเชื่อถือได้ของแบบสอบถามรวมเท่ากับ 0.928 ค่าความเชื่อถือได้ของแบบสอบถามในส่วนของ ACIA เท่ากับ 0.844 และในส่วนของปัจจัยที่ส่งผลต่อ FDI เท่ากับ 0.894 ข้อมูลที่ได้จากการเก็บรวบรวมนำไปประมวลผลและวิเคราะห์โดยใช้ One way ANOVA, Multivariate analysis of variance (MANOVA) และ Multiple regression analysis

เกณฑ์การกำหนดช่วงคะแนน และการแปลความหมายของช่วงคะแนน มีดังนี้

1.00–1.80 = ความสำเร็จในการลงทุนต่ำ	1.81–2.60 = ความสำเร็จในการลงทุนค่อนข้างต่ำ
2.61–3.40 = ความสำเร็จในการลงทุนปานกลาง	3.41–4.20 = ความสำเร็จในการลงทุนค่อนข้างสูง
4.21–5.00 = ความสำเร็จในการลงทุนสูง	

ผลการวิจัย

1. ความสำเร็จในการลงทุนของกิจการไทยในอาเซียนภายใต้ ACIA การศึกษาจะพิจารณาในแง่ความแตกต่างของบุคคล และในแง่ประเภทของกิจการที่ไปลงทุนในอาเซียน

1.1 ในแง่ความแตกต่างของบุคคล จำแนกเป็นคณะกรรมการบริหาร ผู้จัดการ และพนักงาน

ตารางที่ 1 ความสำเร็จในการลงทุนของกิจการไทยในอาเซียน ภายใต้ ACIA พิจารณาจากบุคคล

บุคคล	Mean	S.D.	Sources	S.S.	df	M.S.	F	Sig.
คณะกรรมการบริหาร	4.369	0.343	ระหว่างกลุ่ม	0.152	2	0.076	0.591	0.554
ผู้จัดการ	4.344	0.397	ภายในกลุ่ม	31.158	243	0.128		
พนักงาน	4.414	0.358	รวม	31.310	245			

หมายเหตุ การทดสอบ Homogeneity of variances พบว่า มีความแปรปรวนเท่ากันที่นัยสำคัญทางสถิติระดับ 0.05 (Levene statistic = 0.473 Sig. = 0.624)

จากตารางพบว่า ไม่มีความแตกต่างระหว่างบุคคลทั้ง 3 กลุ่ม ที่นัยสำคัญทางสถิติระดับ 0.05 โดยมีทัศนะสอดคล้องกันว่า การลงทุนของกิจการจากไทยภายใต้ ACIA มีความสำเร็จในระดับสูง

1.2 ในแง่ประเภทของกิจการที่ไปลงทุนในอาเซียน แบ่งเป็น 6 ประเภท ได้แก่ เกษตรกรรม เทคโนโลยีการเงิน ผลิตภัณฑ์ผู้บริโภค อุตสาหกรรม และอสังหาริมทรัพย์และการก่อสร้าง

ตารางที่ 2 ความสำเร็จในการลงทุนของกิจการไทยในอาเซียน ภายใต้ ACIA พิจารณาจากประเภทของกิจการ

ประเภทของกิจการ	Mean	S.D.	Sources	S.S.	df	M.S.	F	Sig.
เกษตรกรรม	4.397	0.385	ระหว่างกลุ่ม	0.259	5	0.052	0.401	0.848
เทคโนโลยี	4.482	0.319	ภายในกลุ่ม	31.051	240	0.129		
การเงิน	4.382	0.355	รวม	31.310	245			
ผลิตภัณฑ์ผู้บริโภค	4.409	0.348						
อุตสาหกรรม	4.371	0.369						
อสังหาริมทรัพย์และการก่อสร้าง	4.400	0.384						

หมายเหตุ การทดสอบ Homogeneity of variances พบว่า มีความแปรปรวนเท่ากันที่นัยสำคัญทางสถิติระดับ 0.05 (Levene statistic = 0.240 Sig. = 0.159)

จากตารางพบว่า ไม่มีความแตกต่างระหว่างประเภทของกิจการทั้ง 6 ประเภท ที่นัยสำคัญทางสถิติระดับ 0.05 โดยผลการวิเคราะห์ คือ การลงทุนของกิจการจากไทยในอาเซียนภายใต้ ACIA มีความสำเร็จในระดับสูง

2. องค์ประกอบหลักของ ACIA ที่มีผลต่อความสำเร็จในการลงทุนของกิจการจากไทยในอาเซียน การศึกษาจะพิจารณาในแง่ของความแตกต่างทั้งของบุคคล และประเภทของกิจการ

องค์ประกอบหลักของ ACIA มี 4 องค์ประกอบ ได้แก่ การเปิดเสรีการลงทุน การอำนวยความสะดวกในการลงทุน การคุ้มครองการลงทุน และการส่งเสริมการลงทุน อย่างไรก็ตาม ในการลงทุนนั้น ผู้ประกอบการต้องนำทั้ง 4 องค์ประกอบมาพิจารณาร่วมกันเพื่อตัดสินใจเกี่ยวกับความเป็นไปได้ในการลงทุน ซึ่งทำให้ไม่สามารถแยกวิเคราะห์ 4 องค์ประกอบออกจากกันได้ ดังนั้น การวิเคราะห์จะนำ MANOVA มาใช้ โดยจะมีการทดสอบฐานคติก่อนการวิเคราะห์ ได้แก่ การทดสอบ Equality of covariance matrices ด้วย Box's M และการทดสอบ Identity matrix ด้วย Bartlett's test of sphericity

2.1 องค์ประกอบหลักของ ACIA ที่มีผลต่อความสำเร็จในการลงทุนของกิจการจากไทยในอาเซียน เมื่อพิจารณาจากบุคคล

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบหลักของ ACIA พิจารณาจากบุคคล

	Effect	Value	F	Hypothesis df	Error df	Sig.
บุคคล	Pillai's Trace	0.011	0.335	8.000	482.000	0.952
	Wilks' Lambda	0.989	0.334	8.000	480.000	0.953
	Hotelling's Trace	0.011	0.333	8.000	478.000	0.953
	Roy's Largest Root	0.009	0.571	4.000	241.000	0.684

หมายเหตุ 1) ผลจาก Box's M พบว่า variance-covariance matrix ขององค์ประกอบหลักของ ACIA ไม่ต่างกันที่นัยสำคัญทางสถิติระดับ 0.05 (F = 0.609 Sig. = 0.159) และ 2) ผลจาก Bartlett's test พบว่า องค์ประกอบหลักของ ACIA มีความสัมพันธ์กันที่นัยสำคัญทางสถิติระดับ 0.05 (Approx. Chi-Square = 178.942 Sig. = 0.000)

จากตารางพบว่า ไม่มีความแตกต่างระหว่างบุคคลในเรื่องขององค์ประกอบหลักของ ACIA ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

อย่างไรก็ตาม เพื่อทดสอบว่า ความแตกต่างระหว่างบุคคลมีผลต่อแต่ละองค์ประกอบหลักของ ACIA หรือไม่ จะทำการวิเคราะห์ Between subjects effects ต่อไป ดังตาราง

ตารางที่ 4 การทดสอบความแตกต่างระหว่างบุคคลที่มีผลต่อรายองค์ประกอบหลักของ ACIA

Source	Dependent variable	Type III S.S.	df	M.S.	F
บุคคล	การเปิดเสรีการลงทุน	0.057	2	0.029	0.413
	การคุ้มครองการลงทุน	0.081	2	0.041	0.281
	การส่งเสริมการลงทุน	0.037	2	0.018	0.270
	การอำนวยความสะดวกในการลงทุน	0.058	2	0.029	0.350

จากตารางพบว่า ความแตกต่างระหว่างบุคคลไม่มีผลต่อรายองค์ประกอบหลักของ ACIA ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

2.2 องค์ประกอบหลักของ ACIA เมื่อพิจารณาจากประเภทของกิจการ

ตารางที่ 5 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบหลักของ ACIA พิจารณาจากประเภทของกิจการ

	Effect	Value	F	Hypothesis df	Error df	Sig.
ประเภทของกิจการ	Pillai's Trace	0.029	.346	20.000	960.000	0.997
	Wilks' Lambda	0.972	.344	20.000	786.990	0.997
	Hotelling's Trace	0.029	.342	20.000	942.000	0.997
	Roy's Largest Root	0.020	.964	5.000	240.000	0.441

หมายเหตุ 1) ผลจาก Box's M พบว่า variance-covariance matrix ขององค์ประกอบหลักของ ACIA ไม่ต่างกันที่นัยสำคัญทางสถิติระดับ 0.05 ($F = 0.569$ Sig. = 0.994) และ 2) ผลจาก Bartlett's test พบว่า องค์ประกอบหลักของ ACIA มีความสัมพันธ์กันที่นัยสำคัญทางสถิติระดับ 0.05 (Approx. Chi-Square = 175.296 Sig. = 0.000)

ผลการทดสอบพบว่า ไม่มีความแตกต่างระหว่างประเภทของกิจการในเรื่ององค์ประกอบหลักของ ACIA ที่มีผลต่อความสำเร็จในการลงทุนของกิจการจากไทยในอาเซียน ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

อย่างไรก็ตาม เพื่อทดสอบว่า ความแตกต่างระหว่างประเภทของกิจการมีผลต่อแต่ละองค์ประกอบหลักของ ACIA หรือไม่ จะทำการทดสอบ Between subjects effects ต่อไป ดังตาราง

ตารางที่ 6 การทดสอบความแตกต่างระหว่างประเภทของกิจการที่มีผลต่อรายองค์ประกอบหลัก ACIA

Source	Dependent Variable	Type III S.S.	df	M.S.	F
ประเภทของกิจการ	การเปิดเสรีการลงทุน	0.175	5	0.035	0.503
	การคุ้มครองการลงทุน	0.220	5	0.044	0.302
	การส่งเสริมการลงทุน	0.170	5	0.034	0.497
	การอำนวยความสะดวกในการลงทุน	0.193	5	0.039	0.460

จากตารางพบว่า ความแตกต่างระหว่างประเภทของกิจการไม่มีผลต่อรายองค์ประกอบของ ACIA ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

3. ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จในการลงทุนของกิจการไทยในอาเซียน โดยจะนำปัจจัยของ Dunning และปัจจัยของ Porter มาใช้ในการวิเคราะห์ ผลลัพธ์ที่ได้มีดังตาราง

ตารางที่ 7 การวิเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จในการลงทุนของกิจการไทยในอาเซียน

Model	B	Std. Error	Beta	t	Sig.
ค่าคงที่	1.317	0.540		2.438	0.016
ความได้เปรียบจากการเป็นเจ้าของ	0.368	0.097	0.279	3.795	0.000
ความได้เปรียบจากแหล่งที่ตั้ง	0.072	0.084	0.056	0.863	0.389
ความได้เปรียบจากการดำเนินการภายในกิจการ	0.022	0.101	0.016	0.217	0.828
เงื่อนไขด้านปัจจัยการผลิต	0.431	0.084	0.362	5.109	0.000
เงื่อนไขด้านอุปสงค์	0.182	0.043	0.271	4.212	0.000
กลยุทธ์ โครงสร้าง และการแข่งขันของกิจการ	0.176	0.069	0.172	2.570	0.011
อุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องและสนับสนุนกัน	0.715	0.101	0.616	7.117	0.000
นโยบายของรัฐบาล	0.141	0.070	0.176	2.000	0.047
โอกาสทางธุรกิจ	0.219	0.057	0.288	3.841	0.000

R = 0.601 R Square = 0.361 Adjusted R Square = 0.337 S.E.E. = 0.291 F = 14.818 Sig. = 0.000

จากตารางพบว่า อุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องและสนับสนุนกัน มีอิทธิพลต่อความสำเร็จในการลงทุนของกิจการไทยในอาเซียนมากที่สุด รองลงไปได้แก่ เงื่อนไขด้านปัจจัยการผลิต โอกาสทางธุรกิจ ความได้เปรียบจากการเป็นเจ้าของ เงื่อนไขด้านอุปสงค์ นโยบายของรัฐบาล และกลยุทธ์ โครงสร้าง และการแข่งขันของกิจการ ตามลำดับ โดยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยตัวแปรทั้ง 7 ตัวแปรสามารถอธิบายความสำเร็จในการลงทุนของกิจการไทยในอาเซียนได้ร้อยละ 33.70

อภิปรายผล

การลงทุนของกิจการจากไทยในอาเซียนภายใต้ ACIA มีความสำเร็จในระดับสูง อธิบายได้ว่า พันธกรณีภายใต้ ACIA มีความแน่นอนและสามารถพยากรณ์ได้ (Certainty and predictability) เพราะเป็นความตกลงระหว่างประเทศที่การแก้ไขเปลี่ยนแปลงจะกระทำได้โดยการเจรจาและต่อรองในที่ประชุมเท่านั้น ซึ่งต่างจากกฎหมายการลงทุนภายในของแต่ละประเทศที่รัฐบาลเป็นผู้กำหนดเพียงฝ่ายเดียว จึงทำให้กิจการมีแรงจูงใจที่จะไปลงทุนในต่างประเทศสูงกว่า (Cheewatrakoolpong et al, 2014) นับตั้งแต่อาเซียนได้ริเริ่มจัดทำ ACIA เป็นต้นมา ในช่วง 13 ปี (พ.ศ. 2549–2562) บริษัทไทยมีการลงทุนในต่างประเทศเพิ่มขึ้นจาก 59 บริษัท ในปี 2549 เป็น 232 บริษัท ในปี 2562 โดยเป็นการลงทุนในอาเซียนจำนวน 47 บริษัทในปี 2549 เป็น 191 บริษัทในปี 2562 (คิดเป็นร้อยละ 82 ของบริษัทไทยที่ลงทุนในต่างประเทศทั้งหมด) โดยจำนวนนี้เป็นการลงทุนในกลุ่มประเทศ CLMV ร้อยละ 63 (The Stock Exchange of Thailand, 2020) อนึ่ง ในช่วง 13 ปีที่ผ่านมา รายได้จากต่างประเทศเติบโตเฉลี่ยร้อยละ 8 ต่อปี ซึ่งสูงกว่ารายได้ในประเทศที่เติบโตเฉลี่ยร้อยละ 3.3 (The Stock Exchange of Thailand, 2020) กล่าวได้ว่า ACIA ที่มี

องค์ประกอบหลัก 4 องค์ประกอบ ได้แก่ การเปิดเสรีการลงทุน การอำนวยความสะดวกในการลงทุน การคุ้มครองการลงทุน และการส่งเสริมการลงทุน ถือเป็นโอกาสที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการลงทุน เพราะแสดงให้เห็นถึงศักยภาพในต่างประเทศของบริษัทจดทะเบียนไทยที่สะท้อนได้จากจำนวนบริษัทที่ไปประกอบธุรกิจในต่างประเทศเพิ่มขึ้น และรายได้จากต่างประเทศเติบโตในอัตราที่สูงกว่ารายได้ในประเทศ

ในส่วนของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จในการลงทุนของกิจการไทยในอาเซียนพบว่า ปัจจัยของ Dunning (2001, 2013) มีเฉพาะความได้เปรียบจากการเป็นเจ้าของ (Ownership advantage) เพียงปัจจัยเดียวที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จในการลงทุน ทั้งนี้เป็นเพราะไทยได้เปรียบในเรื่องของความเชี่ยวชาญด้านการเงินและการจัดการต้นทุนการผลิต ความรู้ด้านเทคโนโลยี การจัดหาเงินทุน การมีคุณภาพสินค้าและบริการที่ดี (Cheewatrakoolpong et al., 2014) สำหรับปัจจัยความได้เปรียบจากการเป็นเจ้าของที่ส่งผลต่อการลงทุนมีงานวิจัยจำนวนมากที่สนับสนุน อาทิ Arnett & Madhavaram (2012), Al-Habash, Mmieh & Cleeve (2017), and Bezuidenhout & Kleynhans (2018) เป็นต้น ส่วนปัจจัยของ Porter (1990) พบว่า ทั้ง 6 ปัจจัยมีอิทธิพลต่อความสำเร็จในการลงทุน อธิบายได้ว่า ปัจจุบัน ไทยขาดแคลนแรงงานมากเพราะโครงสร้างประชากรเป็นสังคมผู้สูงอายุ และมีค่าจ้างแรงงานที่สูงกว่าประเทศในอาเซียนหลายประเทศ ทำให้ไม่สามารถใช้ไทยเป็นฐานเพื่อการแข่งขันในการผลิตสินค้าที่มีมูลค่าเพิ่มต่ำและเน้นการใช้แรงงานเป็นหลัก (Labor intensive) ได้อีกต่อไป การเคลื่อนย้ายไปลงทุนในอาเซียนจะเป็นการสร้างโอกาสทางธุรกิจอันเนื่องมาจากประเทศในอาเซียนได้ทำความตกลงการค้าเสรีกับนานาประเทศจำนวนมาก ทำให้บริษัทไทยได้รับสิทธิประโยชน์ทางภาษีศุลกากรในการส่งสินค้าไปยังตลาดของประเทศคู่ค้า นอกจากนี้ รัฐบาลไทยได้สนับสนุนให้บริษัทไทยไปลงทุนในต่างประเทศเพื่อสร้างตลาดและโอกาสให้แก่กลุ่มทุนไทยในอนาคต โดยเหตุผลหลักในการส่งเสริม อาทิ การขยายขนาดของตลาด การแสวงหาวัตถุดิบและแรงงานที่ถูก การแลกเปลี่ยนและเผยแพร่ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี และการกระจายความเสี่ยง เป็นต้น ปัจจัยของ Porter ที่ส่งผลต่อการลงทุนมีงานวิจัยจำนวนมากที่สนับสนุน อาทิ Chung (2016), Fang et al. (2018) Irfan et al. (2019), and Rashidin et al. (2020) เป็นต้น

สรุป

สรุปผลการวิจัยพบว่า ไม่มีความแตกต่างระหว่างบุคคลและประเภทของกิจการเกี่ยวกับทั้งความสำเร็จในการลงทุนของกิจการจากไทยในอาเซียนและองค์ประกอบหลักของความตกลงว่าด้วยการลงทุนที่ครอบคลุมของอาเซียน ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จในการลงทุนของกิจการไทยในอาเซียนมากที่สุด คือ อุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องและสนับสนุนกัน รองลงไป ได้แก่ เงื่อนไขด้านปัจจัยการผลิต โอกาส ความได้เปรียบจากการเป็นเจ้าของ เงื่อนไขด้านอุปสงค์ รัฐบาล และกลยุทธ์ โครงสร้างและการแข่งขันของกิจการ ตามลำดับ

ข้อเสนอแนะ

1. หน่วยงานภาครัฐของไทยควรประมวลและเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารเชิงลึกเกี่ยวกับการลงทุนในอาเซียนอย่างสม่ำเสมอในรูปแบบของศูนย์การลงทุนแบบครบวงจร อาทิ ห่วงโซ่อุปทานของอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องและสนับสนุนกัน จุดอ่อน-จุดแข็ง-โอกาส-อุปสรรคของอุตสาหกรรมในประเทศอาเซียน ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับเงื่อนไขด้านปัจจัยการผลิต โอกาสทางธุรกิจ และเงื่อนไขด้านอุปสงค์ รวมไปถึงการส่งเสริมและสนับสนุนให้ผู้ประกอบการ

ไทยสามารถสร้างความได้เปรียบจากการเป็นเจ้าของ (Ownership advantage) ทั้งนี้เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะในการแข่งขันของนักลงทุนไทย

2. รัฐบาลไทยควรจัดตั้งทีมเจรจาเพื่อจัดการประเด็นสำคัญเกี่ยวกับการลงทุน อาทิ การแก้ไขปัญหาในกรณีที่มีข้อพิพาททางการค้า การลดหรือยกเลิกเงื่อนไขที่จะกระทบต่อการลงทุนระหว่างประเทศสมาชิกอาเซียน เป็นต้น

3. รัฐบาลและฝ่ายนิติบัญญัติของไทยควรปรับปรุงและแก้ไขกฎหมายที่มีอยู่ รวมไปถึงการตรากฎหมายใหม่เพื่อให้สอดคล้องกับองค์ประกอบหลักของ ACIA 4 องค์ประกอบ การปรับปรุงและแก้ไขกฎหมายที่มีอยู่ อาทิ พ.ร.บ. การประกอบธุรกิจของคนต่างด้าว พ.ศ. 2542 พ.ร.บ. ส่งเสริมการลงทุน พ.ศ. 2520 พ.ร.บ. การนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2522 เป็นต้น การตรากฎหมายใหม่ อาทิ กฎหมายว่าด้วยสัญญาซื้อขายสินค้าระหว่างประเทศ กฎหมายว่าด้วยสัญญาชดเชยของนักลงทุนอาเซียน กฎหมายว่าด้วยสัญญาของนักลงทุนอาเซียน เป็นต้น

องค์ความรู้ใหม่

ผลจากการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการลงทุนของกิจการไทยในต่างประเทศจะพบความรู้ใหม่ที่สามารถนำไปใช้ในการจัดการธุรกิจระหว่างประเทศของไทยได้ดังตาราง

ตารางที่ 8 กลยุทธ์การจัดการธุรกิจระหว่างประเทศของไทย

ปัจจัยของ Dunning		ปัจจัยของ Porter 6 ปัจจัย	
		โอกาส (Opportunity)	อุปสรรค (Threat)
ความได้เปรียบจากการเป็นเจ้าของ	โอกาส (Opportunity)	การลงทุนโดยตรงจากไทยไปต่างประเทศ	การส่งออกสินค้าไปต่างประเทศ
	อุปสรรค (Threat)	การลงทุนทางตรงจากต่างประเทศในไทย	การนำเข้าสินค้าจากต่างประเทศ

จากตาราง กรณีที่ปัจจัยของ Dunning และของ Porter เป็นโอกาส กลยุทธ์ที่ควรเลือก ได้แก่ การลงทุนโดยตรงจากไทยไปต่างประเทศ เพราะจะได้เปรียบในการมีสินทรัพย์พิเศษอยู่ในครอบครอง และมีสมรรถนะในการแข่งขันจากการมีปัจจัยของ Porter ที่พร้อมและครบถ้วน ในทางกลับกัน ถ้าปัจจัยของ Dunning และของ Porter เป็นอุปสรรค กรณีนี้ กลยุทธ์ที่ควรเลือก คือ การนำเข้าสินค้าจากต่างประเทศมาจำหน่ายและ/หรือกระจายสินค้าในประเทศ อนึ่ง ถ้าปัจจัยของ Dunning เป็นโอกาส และปัจจัยของ Porter เป็นอุปสรรค ก็ควรเลือกกลยุทธ์การส่งออกสินค้าไปต่างประเทศ แต่ถ้าปัจจัยของ Dunning เป็นอุปสรรคและของ Porter เป็นโอกาส ก็ควรเลือกกลยุทธ์การลงทุนทางตรงจากต่างประเทศในไทย

References

- Al-Habash, O., Mmieh, F., & Cleeve, E. (2017). Multinational Enterprises' Entry Mode Strategies in Syria and Jordan: The Impact of Ownership Advantages. *Thunderbird International Business Review*, 59(6), 677–691. <https://doi.org/10.1002/tie.21775>

- Arnett, D. B., & Madhavaram, S. (2012). Multinational enterprise competition: Grounding the eclectic paradigm of foreign production in resource–advantage theory. *Journal of Business & Industrial Marketing*, 27(7), 572–581. <https://doi.org/10.1108/08858621211257347>
- Bayar, Y. (2014). Saving, Foreign Direct Investment Inflows and Economic Growth in Emerging Asian Economies. *Asian Economic and Financial Review*, 4(8), 1106–1122. <https://archive.aessweb.com/index.php/5002/article/view/1239>
- Bezuidenhout, H., & Kleynhans, E. P. (2018). Modern Trends in Chinese Foreign Direct Investment in Africa: An OLI Approach. *International Research Journal*, 16(3), 279–300. DOI: 10.26493/1854-6935.16.279-300
- Buckley, P. J., & Casson, M. C. (1976). *The Future of the Multinational Enterprise*. Palgrave Macmillan.
- Chaisse, J., & Jusoh, S. (2016). *The ASEAN Comprehensive Investment Agreement*. Edward Elgar.
- Cheewatrakoolpong, K. et al. (2014). *Investment Opportunities and Barriers under the ASEAN Comprehensive Investment Agreement to Support the Entry into the ASEAN Economic Community (AEC)*. ONPA Company Limited.
- Chen, T.-J., & Ku, Y.-H. (2000). The Effect of Foreign Direct Investment on Firm Growth: The Case of Taiwan's Manufacturers. *Japan and the World Economy*, 12(2), 153–172. DOI:10.1016/S0922-1425(99)00035-3
- Chung, T. W. (2016). A Study on Logistics Cluster Competitiveness among Asia main Countries using the Porter's Diamond Model. *The Asian Journal of Shipping and Logistics*, 32(4), 257–264. <https://doi.org/10.1016/j.ajsl.2016.12.010>
- Dunning, J. H. (1993). *Multinational Enterprises and the Global Economy*. Addison Wesley.
- Dunning, J. H. (2001). The Eclectic (OLI) Paradigm of International Production: Past, Present and Future. *International Journal of the Economics of Business*, 8(2), 173–190. <https://doi.org/10.1080/13571510110051441>
- Dunning, J. H. (2013). *International Production and the Multinational Enterprise*. Routledge.
- Fang, K., Zhou, Y., Wang, S., Ye, R., & Guo, S. (2018). Assessing National Renewable Energy Competitiveness of the G20: A Revised Porter's Diamond Model. *Renewable and Sustainable Energy Reviews*, 93, 719–731. DOI: 10.1016/j.rser.2018.05.011

- Görg, H., & Greenaway, D. (2003). Much Ado about Nothing? Do Domestic Firms Really Benefit from Foreign Direct Investment? *IZA Discussion Paper No. 944*. The Institute for the Study of Labor.
- Irfan, M. et al. (2019). Critical Factors Influencing Wind Power Industry: A Diamond Model Based Study of India. *Energy Reports*, 5, 1222–1235. <https://doi.org/10.1016/j.egy.2019.08.068>
- Khazanie, R. (1996). *Statistics in a World of Applications*. Harper & Collins.
- Kinoshita, Y., & Lu, C.-H. (2006). On the Role of Absorptive Capacity: FDI Matters to Growth. *William Davidson Institute Working Paper No. 845*. University of Michigan.
- Loewendahl, H. (2001). A Framework for FDI Promotion. *Transnational Corporations*, 10(1), 1–42. https://www.usacompetes.com/wp-content/uploads/sites/7/2018/04/WAVTEQ_A-Framework-for-FDI-Promotion.pdf
- Mottaleb, K. A., & Kalirajan, K. (2010). Determinants of Foreign Direct Investment in Developing Countries. *The Journal of Applied Economic Research*, 4(4), 369–404. DOI: 10.1177/097380101000400401
- Nair-Reichert, U., & Weinhold, D. (2001) Causality Tests for Cross-Country Panels: New Look at FDI and Economic Growth in Developing Countries. *Oxford Bulletin of Economics & Statistics*, 63(2), 153–171. <https://doi.org/10.1111/1468-0084.00214>
- Nikomborirak, D. et al. (2007). *Project on the Role of Multinational Corporations in Thailand*. The Thailand Research Fund.
- Penrose, E. T. (1956). Foreign Investment and the Growth of the Firm. *Economics Journal*, 66(262), 220–235. doi:10.2307/2227966
- Porter, M. E. (1990). *The Competitive Advantage of Nations*. MacMillan.
- Rashidin, M. S., Javed, S., Chen, L., & Jian, W. (2020). Assessing the Competitiveness of Chinese Multinational Enterprises Development: Evidence from Electronics Sector. *SAGE Open*, 10(1), 1–20. <https://doi.org/10.1177/2158244019898214>
- Thatpitakkul, S. (2016). 50 years of BOI: Development of Investment Promotion. *Investment Promotion Journal*, 27(1), 13–19. https://www.boi.go.th/upload/content/BOI_Jan59_84418.pdf
- The Stock Exchange of Thailand. (2020). *Report on Foreign Direct Investment of Companies Listed on The Stock Exchange of Thailand in 2019*. The Stock Exchange of Thailand.
-

- Thongrompo, T. (2011). *Analysis of 2009 ASEAN Comprehensive Investment Agreement: Study on Development of ASEAN Investment Liberalization and the Advisability for Thailand to Become Its Party*[Master's Thesis, Thammasat University].
- UNCTAD. (2021). *World Investment Report 2021*. United Nations.
- Vernon, R. (1966). International Investment and International Trade in the Product Cycle. *Quarterly Journal of Economics*. 80(2), 190–207. <https://doi.org/10.2307/1880689>
- Williamson, P., & Wan, F. (2017). Emerging Market Multinationals and the Concept of Ownership Advantages. *International Journal of Emerging Markets*, 13(3), 557–567. <https://doi.org/10.1108/IJoEM-08-2017-0319>